

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista

Ähtärin eläinpuisto oy on nimensä mukaisesti eläinpuisto. Lausunnossaan Ähtärin eläinpuisto keskittyy pääasiassa luonnonvaraisten eläinten hoitoon, lajien suojeluun ja eläintarhatoimintaan liittyviin säädöksiin.

5 § Määritelmät

Lakiesitykseen on uutena pykälänä lisätty määritelmät. Määritelmistä on poistettu luonnonvarainen eläinlaji, mikä on perusteltua, koska eläinlaji on biologinen määritelmä, eikä lajia määritellä sen mukaan onko eläinyksilö ihmisen hoidossa vai luonnossa elävä. Kuitenkin luonnonvaraisen eläimen määritelmässä puhutaan edelleen luonnonvaraisesta eläinlajista. Saman eläinlajin yksilöitä voi elää luonnossa (luonnonvaraisena) sekä ihmisen hoidossa (ei luonnonvaraisena). Näin tapahtuu yleisesti esim. eläinpuistossa. Laji ei siis ole luonnonvarainen tai ihmisen hoidossa, vaan eläinyksilöt ovat. Määritelmän kohdasta 5 tulee poistaa ”luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvaa”.

7 § Sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttaminen

Pykälässä säädetään velvollisuudesta auttaa sairasta ja vahingoittunutta luonnonvaraista eläintä. Eläinten auttamista ei kuitenkaan edelleenkään säädetä kenenkään vastuulle. Tämä epämääräinen tilanne on jatkunut jo vuosikymmeniä ja olisi syytä viimein korjata.

Loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettaminen on säädetty kunnan vastuulle, mikä on parannus nykyiseen lainsäädäntöön nähden. Usein lopetus onkin oikea ja ainoa apu, jonka loukkaantuneelle tai sairaalle luonnonvaraiselle eläimelle voi antaa. Laissa tulisi kuitenkin säätää myös velvollisuus hoidontarpeen arviointiin ja ensiavun luonteiseen hoitoon, niissä olosuhteissa ja osaamisella, jota kunnan järjestämällä eläinlääkärinvastaanotolla on tarjolla. Tämä tarkoittaisi, että eläimen tila voitaisiin arvioida ja tehdä pieniä hoitotoimenpiteitä, joiden jälkeen eläin voi palata luontoon tai siirtyä luonnonvaraisten eläinten hoitopaikkaan. Hoito voi olla esimerkiksi ongenkouden tai kalaverkon irrottaminen eläimestä, haavan tai ruhjeen puhdistus ja arviointi tai muuta vastaavaa hoitoa, jonka takia eläintä ei ole syytä lopettaa, mutta se on silti apua vailla. Pykälässä tulisi säätää myös tämänkaltaisen hoito ja hoitotarpeen arviointi kunnan vastuulle.

Lain perusteluissa todetaan, että kolmannen momentin säännös ilmentää lain tavoitetta eläinten kunnioittamisesta itseisarvoisina olentoina. Lakipykälä kuitenkin osittain kumoaa tämän tavoitteen, koska ainoastaan eläimen lopetukselle on määritelty vastuutaho.

Luonnonvaraiset eläimet ovat periaatteessa valtion eläimiä, ja valtion tulee osallistua niiden hoidon kustannuksiin. Suuren osan kustannuksista kattavat nyt kunnat sekä vapaaehtoiset järjestöt ja kansalaiset. Valtio (ympäristöministeriö) on tukenut luonnonvaraisten eläinten hoitoa pienehköllä määrärahalta vuosittain. Tämä tuki on tarpeen myös jatkossa ja määrärahaa olisi tarpeen kasvattaa ja jakaa tasapuolisesti kaikille toimijoille sillä luonnonvaraisten eläinten määrät vähenevät myös Suomessa ja eläinyksilöt ovat arvokkaita luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta.

8 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Ähtärin eläinpuisto kannattaa esitystä, jossa asetuksella säädetään niistä eläinlajeista, joita voidaan pitää seura- ja harrastuseläiminä. Pykälä ei kuitenkaan rajoita eläinten tarhaamista suojelutarkoituksessa, mikä on tarkoituksenmukaista. Eläintarhojen lisäksi on myös yksityisiä toimijoita, jotka voivat olla mukana suojeluohjelmissa ja kasvattavat eläimiä suojelutarkoituksessa. Eläinten tarhakasvatus (ex situ suojelu) on joidenkin eläinlajien kannalta tärkeää, eikä tätä toimintaa pidä kieltää. Luonnollisesti olosuhteiden ja hoidon tulee olla tarhakasvatuksessa kullekin lajille soveltuvat.

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää myös eläinten keinosiementämisestä ja muista keinolliseen lisäämiseen liittyvistä toimenpiteistä, kuten munasolujen ja alkioiden keräämisestä sekä alkionsiirtojen tekemisestä. Eläintarhoissa todennäköisesti erilaiset lajien keinolliseen lisäämiseen liittyvät toimenpiteet tulevat yleistymään uhanlaisten lajien geneettisen monimuotoisuuden ylläpidossa. Ähtärin eläinpuisto toivoo tulevansa kuulluksi, kun asetusta keinollisesta lisääntymisestä laaditaan, jotta lajien suojelutoiminta ei tältä osin vaarantuisi.

21 § Ruokinta ja juotto

Pidämme pykälän muotoilua ja sisältöä pääasiallisesti hyvänä, ja jatkuvan vedensaannin vaatimuksen laajentamista oikeana suuntauksena. Pykälän ja siihen liittyvän asetuksen muotoilussa pyydämme huomioimaan riittävän monipuolisesti tilanteet, joissa pito-olosuhteet ja eläinlajin lajityypilliset ominaisuudet yhdessä takaavat riittävän nesteensaannin ilman sulan veden tarjoamista.

Tämänhetkisessä luonnoksessa on mainittu laajoilla luonnonmukaisilla alueilla pidettävät villieläinlajit (kuten riistalintujen tarhaus), niihin rinnasteisiksi tulkitsisimme myös esimerkiksi eläintarhaolosuhteissa pidettävät, pohjoisiin olosuhteisiin sopeutuneet petolinnut silloin, jos aitaus on riittävän laaja, puhdasta lunta on jatkuvasti tarjolla ja lintu lajityypillisestikin saa suurimman osan tarvittavasta nesteestä ravinnon mukana.

25 § Eläinjalostus

Kannatamme nisäkkään omistajille esitettyä velvollisuutta säädellä omistamiensa eläinten lisääntymistä. Esimerkiksi hallitsemattomasti lisääntyvät kissat ovat lakiluonnoksen perusteluissa mainittujen tärkeiden seikkojen lisäksi myös potentiaalinen vieraslaji ja aiheuttavat tutkitusti merkittävää haittaa luonnonvaraisille lajeille.

28 § Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen

Ähtärin eläinpuisto kannattaa esitystä, jonka mukaan luonnonvaraisen selkärankaisen eläimen elätettäväksi ottaminen on kielletty. Pykälässä todetaan, että kiellosta voidaan poiketa, jos kyseessä on eläimen hallussapito eläintarhassa pidettäväksi. Poikkeus on tarpeen, koska lajien suojelutavoitteiden saavuttamiseksi, joissain tilanteissa on tarkoituksenmukaista, että eläin siirtyy luonnosta eläintarhaan. Tällainen tilanne voi olla myös silloin, kun luonnonvarainen eläin on hoidettu ja toipuu, mutta ei kuitenkaan pärjää luonnossa ilman ihmisen hoitoa.

Nykyisin eläimen pysyvästi hoitoon ottamista säädelään eri eläinryhmien osalta ei tavoin. Rauhoitetuille ja rahoittamattomille on eri säädökset ja eri valvovat viranomaiset. Myös eri lajien luontoon palauttamista säätelevät eri viranomaiset. Olisi hyvä, jos kaikkien luonnonvaraisten eläinten pysyvään hoitoon ottamista valvottaisiin yhtenevästi ja sama viranomainen arvioisi eläimen pito-olosuhteet ja suojelutarpeen.

29 § Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Pidämme luonnoksen pyrkimystä selkeyttää luonnonvaraisten eläinten hoitoon liittyvää lainsäädäntöä kannatettavana. Tällaisenaan lakiluonnos ei kuitenkaan riittävällä tavalla ratkaise olemassa olevia ongelmia. Lakiluonnoksen perusteluissa mainitaan seuraavaa: "Voimassa olevassa lainsäädännössä ei aseteta vaatimuksia loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitajien osaamiselle, hoidossa käytettävillä tiloilla tai hoidolle ylipäätään. Siitä, milloin ja miten eläimet tulisi palauttaa takaisin luontoon, ei liioin säädetä. Käytännössä tilanne on johtanut siihen, että hyvää tarkoittavat yksityishenkilöt saattavat pitää luonnonvaraisia eläimiä hoidossaan pitkiäkin aikoja puutteellisin tiedoin ja taidoin. Eläinten hoitoon on harvoin käytettävissä riittäviä tiloja ja eläimille annettava ravinto saattaa olla vääränlaista. Eläimet saattavat myös kesyntyä tarpeettomasti hoidon aikana, jolloin luontoon palaaminen ei ole enää mahdollista. Hyvää tarkoittava auttaminen saattaa aiheuttaa eläimelle turhaa kärsimystä. Myös eläimen luontoon palauttaminen edellyttäisi asiantuntemusta sen suhteen, milloin eläin on riittävän kuntoutunut selvitäkseen luonnossa.

50 § Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus

Kannatamme esitystä, jonka mukaan eläinten käyttöä esityksissä rajoitetaan. Tämä perustuu Euroopan eläintarhayhteisön (EAZA) yhteiseen linjaukseen, jolla halutaan selkeästi erottaa sirkukset eläintarhoista. Eläimiä kuitenkin koulutetaan eläintarhoissa yleisesti ja oikein toteutettuna tämä on eläimiä virikkeellistävää ja eläimen hyvinvointia lisäävää toimintaa ja tämä onkin huomioitu lakiesityksen perusteluosassa sekä kirjauksella "muita kuin eläimen hoitoon liittyviä opetettuja taitoja". Villieläinten käyttö esityksissä ja vastaavissa tulee mielestämme luonnoksen mukaisesti rajata vain niihin esityksiin, jotka pyrkivät lisäämään ihmisten tietoisuutta eläinlajeista, sen ominaisuuksista, luonnon/lajinsuojelullisista arvoista sekä keinoista ja luonnon monimuotoisuudesta ja jotka on toteutettu tavalla, joka ei varovaisuusperiaatteen mukaisesti arvioituna heikennä eläimen hyvinvointia.

Lakiesityksessä on nyt säädetty lain tasolla pitopaikasta, että sen "tulee vastata mahdollisimman hyvin eläinlajin luonnollista elinympäristöä". Pidämme tärkeänä, että pitopaikkaa pitää arvioida nimenomaan eläimen kokemuksen kannalta. Pitopaikan tulee mahdollistaa eläimen lajinomainen käyttäytyminen. Pykälän kirjoitusasu olisi parempi, jos todettaisiin, että pitopaikan tulee turvata mahdollisimman hyvin eläimen lajityypillinen käyttäytyminen.

Asetuksella säädetään tarkemmin pitopaikoista. Nykyinen asetetus on lähes kymmenen vuotta vanha ja voi olla tarpeellista arvioida sen ajantasaisuus.

51 § Eläintarhan eräät tehtävät

Kannatamme esitystä, jossa eläintarhojen roolia luonnonvaraisen eläimistön ja biologisen monimuotoisuuden suojelemisessa vahvistetaan. Nämä ovat linjassa Euroopan eläintarhojen ja akvaarioiden yhdistyksen (EAZA) tavoitteiden ja linjausten kanssa. Eläintarhojen tulee nimenomaisesti osallistua lajien suojelutoimintaan ja muut eläinnäyttelyt eivät ole eläintarhoja, eikä niiden pidä toimia

eläintarhaluvalla. Lain perusteluosassa on kuvattu hyvin erilaisten eläintarhojen mahdollista roolia suojelutoiminnassa, joissain tapauksissa toiminta voi olla yhteistyötä ja suurissa eläintarhoissa myös omaa itsenäistä toimintaa.

Ensimmäisen momentin kohdassa 4 puhutaan ”eläinlajin vankeudessa kasvattamisesta”. Tämä on suoraan eläintarhadirektiivin suomennuksessa. Lajien suojelussa puhutaan yleisesti tarhakasvatuksesta, joka olisi oikeampi termi. Tuotantoeläintenään osalta ei puhuta vankeudessa kasvattamisesta.

61 § Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen

Lakiluonnos esittää, että jatkossa luonnonvaraisten eläinten hoito edellyttäisi ilmoitusta. Pelkkä ilmoituksenvaraisuus ei kuitenkaan millään tavalla poista perusteluissa esitettyjä ongelmia, sillä edelleenkin mitään kriteerejä ei aseteta eikä toimijalla ole velvoitetta osoittaa jo etukäteen hoidon olevan asianmukaista.

Näkemyksemme mukaan luonnonvaraisten eläinten hoito (lukuun ottamatta erittäin lyhytaikaista talteenottoa ennen hoitopaikan järjestymistä) tulisi olla luvanvaraista, ja luvan edellytyksenä olisi aiotuille eläinlajeille soveltuvien tilojen olemassaolo sekä riittävä tietotaito. Tämän luvan hakeminen ja saaminen ei olisi jo toiminnassa oleville asianmukaisille villieläimiä hoitaville tahoille merkittävästi vaivalloisempaa kuin ilmoituksenvaraisuuskaan, mutta luvanvaraisuus antaisi viranomaiselle jo ennalta mahdollisuuden arvioida asianmukaisen toiminnan edellytykset ja tarvittaessa estää toiminta yksinkertaisesti olemalla myöntämättä lupaa. Ymmärrämme, että luvanvaraisuus lisäisi etenkin alkuvaiheessa viranomaisten työmäärää, mutta pidemmän päälle tunnettujen ja ennakkoon arvioitujen hoitopaikkojen valvonta olisi selkeämpää sekä hallinnollisten pakkokeinojen näkökulmasta tehokkaampaa kuin suuren, ilmoituksenvaraisen hoitolajoukon valvonta. Pelkkään ilmoitusvelvollisuuteen nojautessaan laista uhkaa tulla tavoitteiden näkökulmasta tehoton, ja silti viranomaisia työllistävä.

82 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Kannatamme sitä, että asiantuntijan käyttämisestä säädetään laissa. Asiantuntijat voivat auttaa viranomaisia lajien tunnistamisessa ja niiden käsittelyssä.